

Jaarverslag

Aansluitingsnetwerk VO-HO Fryslân

2009/2010

Leeuwarden, 25 maart 2010

Deelnemende VO-scholen:

Bornego College
Christelijk Gymnasium Beyers Naudé
CSG Anna Maria van Schurman
CSG Bogerman
CSG Comenius
CSG Lauwers College
CSG Liudger
Dockinga College
Linde College
Marne College
OSG Sevenwolden
Piter Jelles
RSG Magister Alvinus
RSG Simon Vestdijk
OSG Singelland - Drachtster Lyceum
Friesland College (VAVO)

Deelnemende HO-scholen:

Hogeschool Van Hall Larenstein (VHL)
Noordelijke Hogeschool Leeuwarden (NHL)
Stenden hogeschool
Rijksuniversiteit Groningen – vestiging Friesland
Universiteit Twente

Leden stuurgroep:

K.W. van der Hoek (voorzitter, lid college van bestuur Stenden hogeschool)
J. Steenmeijer (penningmeester, directeur Techniek NHL hogeschool)
H. Hardus (directeur Diermanagement, hogeschool Van Hall Larenstein)
H. Wolthoff (teamleider Piter Jelles Aldlân)
S. Stelwagen (directie Simon Vestdijk, vertegenwoordiging Pompeblêd scholengroep)
G. Spoelstra (directie Comenius, vertegenwoordiging Fricolore scholengroep)
P. van den Peppel (teamleider Liudger, vertegenwoordiging Fricolore scholengroep)
S. Faber (coördinator, decaan/docent Simon Vestdijk)
J. Nauta (coördinator, docent hogeschool Van Hall Larenstein)

Samenvatting

Het jaar 2009/2010 heeft in het teken gestaan van vernieuwing van vo-ho activiteiten. De wegwijsdag is voor meer havo 3 leerlingen met aantrekkelijke workshops op 3 hogescholen aangeboden op 12 februari 2010. Daarbij is gebruik gemaakt van de volledig vernieuwde website vo-ho.nl, die najaar 2009 in de lucht is gekomen. Voor havo 4 leerlingen wordt op 23 april 2010 workshops aangeboden om zelf te ervaren wat toekomstige beroepen kunnen inhouden.

Voor het profielkeuzevak NLT is intensief samengewerkt binnen Regionaal Steunpunt Noord. Eind mei 2009 is een succesvolle NLT manifestatie gehouden voor docenten vo en ho. Op 31 maart 2010 staat een bèta brede netwerkconferentie voor vakdocenten en TOA's op het programma.

In mei 2009 is het rapport 'Terugkoppeling Propedeuseresultaten 2007-2008' gepubliceerd. De coördinatoren hebben het afgelopen jaar de meeste scholen bezocht en zeer zinvolle gesprekken gevoerd met onderwijsmanagers, decanen en docenten.

Het rapport van de Aansluitingsmonitor 2008-2009 is in juni 2009 verschenen. Opvallend is dat in december al 20% van de studenten aangeeft een onjuiste studiekeuze gemaakt te hebben. Over de factoren sociale integratie en in iets mindere mate professionele integratie zijn de studenten tevreden (85% resp. 66%). Op het punt van de ervaren begeleiding door scholen en opleidingen bij de studiekeuze zijn studenten minder tevreden: slechts 50% is tevreden.

Ten behoeve van kwaliteitszorg en accreditaties zijn massaal maatwerkrapportages voor opleidingen uitgedraaid. Nieuw was ook dat elke hogeschool een vergelijkende tabel heeft ontvangen van alle opleidingen. Ook 11 scholen hebben een maatwerk schoolrapportage aangevraagd.

Aansluitingsnetwerk vernieuwd

Hoe stimuleren we de betrokkenheid bij het Aansluitingsnetwerk op alle instellingen? Op welke wijze kan het netwerk een dynamisch en aantrekkelijk netwerk worden voor brede groepen docenten en leerlingen/studenten? Deze vragen zijn het afgelopen jaar uitvoerig besproken in de stuurgroep, werkgroepen en op de jaarlijkse onderwijsmanagers vergadering van 5 februari.

Resultaten netwerk in relatie tot doelstellingen

Alle activiteiten van het Aansluitingsnetwerk VO-HO Fryslân passen binnen de kaders van de kwaliteitszorg en worden daarom gerelateerd aan de doelstellingen.

Het Aansluitingsnetwerk VO-HO Fryslân heeft als doel de aansluiting te verbeteren voor leerlingen die vanuit het VO doorstromen naar een opleiding in het HO.

Zij tracht dit te bereiken door:

- 1 Samenhangend aanbod voor loopbaanoriëntatie
- 2 Bevorderen aansluiting op leerinhoud en pedagogisch/didactische aanpak
- 3 Monitoren van de aansluiting
- 4 Stimuleren kenniscirculatie in VO en HO

Hieronder worden de activiteiten van 2009-2010 gekoppeld aan deze doelstellingen.

1. Samenhangend aanbod voor loopbaanoriëntatie (*scholieren, decanen*)

Werkgroep LOB communicatie

In de werkgroep LOB communicatie van het Aansluitingsnetwerk werken vertegenwoordigers van het hbo en twee decanen van decanenkring Friesland samen onder voorzitterschap van Sjoerd Faber. Aandachtspunten zijn ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van LOB activiteiten voor leerlingen.

Havo 3 activiteiten

Op 12 februari 2010 heeft de wegwijsdag voor de eerste maal plaatsgevonden onder verantwoordelijkheid van het Aansluitingsnetwerk. In totaal 1600 havo 3 leerlingen hebben bij NHL hogeschool en bij Stenden of Van Hall Larenstein een korte workshop van 45 minuten gevolgd in het kader van een eerste kennismaking met een hbo opleiding en werkvelden. Doel is om leerlingen te ondersteunen bij de profielkeuze.

Het aanbod staat in een frisse lay-out gepresenteerd op de nieuwe website www.vo-ho.nl. Met een schoolgebonden inlogcode, die aan decanen is verstrekt, kunnen leerlingen zich via de website aanmelden voor een tweetal workshops, 1 bij NHL hogeschool en 1 bij Stenden of Van Hall, in beide gevallen kan een 2^e voorkeur worden aangegeven.

De wegwijsdag is succesvol verlopen.

In voorjaar 2010 volgt een evaluatie van deze eerste gezamenlijke wegwijsdag.

Havo 4 activiteiten

Op 17 april 2009 hebben 150 NT en NG leerlingen havo 4 van 7 scholen meegedaan met een van de 12 aansluitmodules van DIG-IT bij NHL Techniek en Van Hall Larenstein.. Ook ongeveer 5 docenten hebben de dag bijgewoond. De opkomst was zeer goed: meer dan 90% van de aangemelde leerlingen was present. Karin Boerrigter heeft de aanmeldingen en alle contacten met scholen en opleidingen prima gecoördineerd. Leerlingen hebben de dag in meerderheid positief tot zeer positief beoordeeld.

Op 24 september 2009 heeft een bijeenkomst van decanen en hbo vertegenwoordigers plaatsgevonden waar de vernieuwde opzet van DIG IT is besproken. Uitkomsten

Aanbod 23 april: 12 programma's bij Van Hall Larenstein en NHL Techniek; ruim 150 aanmeldingen van havo 4 leerlingen vanuit 8 scholen.

Havo 5 activiteiten

Proefsturen staat op 25 maart 2010 gepland. Naar verwachting zullen zo'n 1200 leerlingen naar Leeuwarden komen voor Proefstuderende bij een van de opleidingen van NHL, Stenden of hogeschool Van Hall L. De aanmeldingen zijn via de mail teruggekoppeld naar de decanen van alle scholen.

Op 25 maart 2010 vindt de volgende Proefstudeerdag plaats. De opzet blijft ongewijzigd.

Werkgroep LOB onderwijs

In de werkgroep LOB onderwijs van het Aansluitingsnetwerk ontwikkelen vertegenwoordigers van vo- en ho-scholen instrumenten en activiteiten ter bevordering van doorlopende leerlijnen vo-ho en de borging van de doorstroomkwaliteit vo-ho.

Ontwikkelingen op thema rekenen en taal

Een drietal scholen die aangesloten zijn bij VO-HO nemen de komende drie jaar deel aan de 'Pilot Doorlopende leerlijnen Taal en Rekenen'. Deze pilot is opgezet door het SLO. Vorig jaar hebben de bewindspersonen van OCW het advies van de Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen o.l.v. de heer Meijerink vrijwel integraal overgenomen. Alle Tweede Kamerfracties waren zeer positief over het plan van aanpak. Naast tal van structurele maatregelen ter verbetering van de doorlopende leerlijnen taal en rekenen is een start gemaakt met een inhaalslag voor de jaren 2008 t/m 2010. De pilots die nu worden opgezet onder leiding van de SLO maken hier deel van uit. Doelen: 1) Voor de deelnemende scholen is het eerste en belangrijkste doel dat deelname aan de pilot leidt tot een verbetering van de aansluiting tussen de deelnemende scholen en instellingen op gebied van taal en rekenen. Dit moet resulteren in een verbeterde doorlopende leerlijn voor taal en rekenen voor de leerling. Die verbetering dient ook aangetoond te kunnen worden (meting). 2) De wijze waarop de deelnemende scholen daaraan werken levert vervolgens overdraagbare werkwijzen op waar andere scholen hun voordeel mee kunnen doen. Projectleider is Joke van Balen (NHL).

Resultaten regionaal steunpunt Noord voor NLT/ Wiskunde D

Activiteiten bij NLT/Wiskunde D

- Aanbod activiteiten studenten op scholen (bij 2 modules)
- Activiteiten bij opleidingen (bij 2 modules)
- Gastcolleges (bij 1 module)
- Studenten in de klas bij Forensische modules (5 maal)
- Netwerkbijeenkomsten/nascholing voor docenten en TOA's (3 bijeenkomsten)
- Onderhoud landelijke havo NLT startmodule Het beste ei door docenten Bogerman
- 3 workshops op landelijke NLT conferenties

Organisatie nascholing voor NLT docenten

Ongeveer 50 NLT docenten, TOA's of docenten van exacte vakken hebben onze netwerkbijeenkomsten bezocht. De inhoudelijke workshops bij modules NLT en presentaties fungeren als inhoudelijke nascholing.

Duurzame uitwisseling van activiteiten rond Profielwerkstukken

Bij Van Hall Larenstein en NHL Techniek is een structuur in voorbereiding om mogelijkheden tot ondersteuning bij profielwerkstukken te communiceren met leerlingen en scholen (april/mei 2009).

Jaarlijks project Ontwikkeling lesmaterialen onderbouw havo door studenten lerarenopleidingen exacte vakken (NHL)

In februari 2009 hebben studenten een 10-tal webquests ontwikkeld voor de opdrachtgevers:

- Wetsus over waterzuivering (Badmeester Barend)
- Opleiding Informatica, NHL, over robotica

Deze resultaten komen beschikbaar voor alle scholen.

Deze opzet kan jaarlijks onderdeel zijn van het curriculum bij exacte vakken.

Lijst aanbevolen vakken

Alle decanen en schoolleiders hebben eind november 2008 een update van de lijst van aanbevolen vakken (havo en vwo versie) ontvangen. Deze vorig jaar geïntroduceerde lijst wordt op grote schaal gebruikt bij de profielkeuze en vakkenkeuze in havo 3 en vwo 3.

Op de lijst zijn alle hbo opleidingen van Noordelijke Hogeschool Leeuwarden, Stenden hogeschool en hogeschool Van Hall Larenstein opgenomen.

2. Bevorderen aansluiting op leerinhoud en pedagogisch/didactische aanpak (docenten)

Adoptie modules Natuur, Leven en Technologie (NLT)

In opdracht van het Landelijk Ontwikkelpunt NLT (LOP NLT) zijn een viertal havo modules NLT door docenten van scholen uit ons netwerk ontwikkeld. Deze modules zijn het afgelopen jaar afgerond en gecertificeerd. Het leerlingmateriaal van alle NLT modules is vrij beschikbaar op www.betavak-nlt.nl en www.vaklokaal-nlt.nl. Regionaal steunpunt Noord / hogeschool Van Hall Larenstein heeft 6 havo NLT modules geadopteerd en is daarmee medeverantwoordelijk voor onderhoud en fungeert landelijk als vraagbaak bij deze modules.

Rond NLT modules zijn de volgende (onderhouds)projecten in gang gezet/uitgevoerd:

- Onderhoud module Het beste ei door docenten Bogerman
- Levering micro-organismen voor 2 De bodem leeft en Waarheid als een koe door Jan Pijnenborg, docent/onderzoeker van RSG Sneek
- Ontwikkeling e-versie module Maak het verschil (in Amsterdam)
- Aanbod Shell om de module Veiliger met kaart en GIS te ondersteunen
- Ontwikkeling van digitaal diagnostisch toetsmateriaal, project in opdracht van LOP NLT
- Landelijke NLT conferentie op 4 februari 2010: workshop Mart Mojet, docent RSG, Sneek en op markt stand Regionaal steunpunt Noord

Docentenoverleg over oriëntatieprogramma DIG-IT voor havo 4

Op 24 september is een DIG-IT bijeenkomst georganiseerd met als doel vast te stellen waaraan het programma moet voldoen. Er was een drietal presentaties:

1. **Wiesje Kuijer**, decaan Bogerman en voorzitter decanenkring Friesland, over de havo-4 leerling en het studiekeuzeproces.
2. **Erik de Groot**, teamleider Life Sciences & Technology, over 'DNA en zo', een volledig door studenten ontwikkelde en verzorgde module.
3. **Bauke Kuiper**, docent Engineering, Good Practice over workshop Werktuigbouwkunde en Robotica.

De aanwezigen hebben geconcludeerd dat DIG-IT als LOB-activiteit voor havo-4 leerlingen van groot belang is. DIG-IT is waardevol in het keuzeproces van de leerlingen, als onderdeel van een keten, samen met de PBV, Wegwijs Dagen en het Proefstuderen. Er is naar aanleiding van deze bijeenkomst een format gemaakt waardoor de makers van workshops meer houvast krijgen bij het ontwikkelen van een programma.

Project Ecma

De afdeling Ecma van NHL hogeschool en Liudger in Drachten hebben een succesvol project uitgevoerd voor alle havo 4 leerlingen. De hele groep van havo 4 is bij Ecma een dag getraind in sociale en communicatieve vaardigheden alvorens een snuffelstage van 2 dagen bij een bedrijf / instelling te volgen. Na afloop zijn de ervaringen geëvalueerd.

3. Monitoren van de aansluiting (coördinatoren, management)

Terugkoppeling Studieresultaten Propedeuse

De werkgroep Terugkoppeling Studieresultaten Propedeuse heeft in juni 2009 de resultaten van cohort 2007-2008 op de Friese Hogescholen gepubliceerd in het jaarlijkse rapport. Daarbij krijgen de vo-scholen ook studieresultaten van oud-leerlingen op naam aangeleverd. Evenals voorgaande jaren worden de resultaten van de Friese studenten vergeleken met de studenten in heel Nederland. In het studiejaar 2007-2008 is het percentage Friese studenten dat de oorspronkelijk gekozen studie is blijven volgen gestegen in vergelijking met het voorgaande jaar. 60% van de studenten in het studiejaar 2007-2008 bleven dezelfde studie

volgen, in 2006-2007 was dat nog 58%. Hiermee wordt een negatieve tendens, die vanaf 2003 werd ingezet, sinds lange tijd positief omgebogen.

Als we de gegevens per profiel onderzoeken valt op dat het profiel N&T in dit jaar meer studenten kent die hun studie verlaten na het eerste studiejaar. 67% van de studenten blijft dezelfde studie volgen, in het studiejaar 2006-2007 betrof dit 71%. De andere profielen kennen juist een stijging van het aantal studenten die vasthouden aan hun studiekeuze. Daarmee groeien de rendementen van de vier profielen weer naar elkaar toe. In vergelijking met de Nederlandse studenten blijven Friese studenten met een N&T-profiel overigens beduidend vaker op dezelfde opleiding. Ook bij de overige drie profielen zijn de Friese studenten standvastiger ten opzichte van alle eerstejaars studenten in Nederland. De stijging van de (totale) studierendementen van de Friese studenten komt overeen met de landelijke gegevens. Ook landelijk gezien houden meer studenten vast aan hun oorspronkelijke studiekeuze. Het rendement is opgelopen van 51% in 2006 tot 57% in 2007.

Aansluitingsmonitor

In december 2008 heeft het onderzoek op 6 hogescholen plaatsgevonden bij cohort 2008-2009.

De respons was vergeleken met het voorgaande onderzoek gemiddeld iets hoger op gemiddeld 30% (bij NHL hogeschool 37%). De werkgroep heeft samen met de onderzoekers gekozen voor een volledig nieuwe uitwerking van de rapportage. Wat is anders?

- Minder vergelijkingen tussen de hogescholen en met voorgaande jaren;
- Meer aandacht voor de diversiteit van de eerstejaarsinstroom;
- Uitwerking volgens een onderzoeksmodel, waardoor meer inzicht wordt verkregen in onderlinge verbanden tussen uitkomsten en met kenmerken van de instroom
- Verhoging van de betrouwbaarheid door gebruik te maken van studielink gegevens.

Het rapport hanteert een tevredenheidsnorm van 70%. De factoren sociale integratie en professionele integratie scoren respectievelijk 85 % en 66%. De factor leven en studeren scoort met 52 % tevreden student duidelijk onder de norm. Dat wordt vooral bepaald door de score op ondersteuning studiekeuze door vooropleiding en in mindere mate ondersteuning studiekeuze door opleidingen.

Een ander opvallende uitkomst is dat bijna 20% van de studenten in december aangeeft achteraf een verkeerde studiekeuze gemaakt te hebben.

Overeenkomstig de uitkomsten van eerdere monitoren blijkt opnieuw dat studenten die in het vo ruime aandacht voor actieve werkvormen hebben ervaren de aansluiting significant positiever beoordelen.

Maatwerkrapportages

Vrijwel alle opleidingen op de 6 hogescholen hebben maatwerkrapportages ontvangen. Daarmee kunnen opleidingen zich op heel veel punten spiegelen met vergelijkbare opleidingen bij andere hogescholen en met de gemiddelde hogeschoolscore. In Friesland hebben ook het merendeel van de vo scholen een maatwerkrapportage ontvangen.

Maatwerkrapportages bieden uitermate waardevolle informatie voor de kwaliteitszorg en beleidsontwikkeling van opleidingen / scholen.

4. Kenniscirculatie in VO en HO (*management, docenten*)

Bijeenkomst rectoren cvb op 15 mei 2009

Presentatie Present Promotions Tijdens de bijeenkomst heeft het leerbedrijf 'Present Promotions' zich voorgesteld. Present Promotions is een (leer)bedrijf door jongeren voor jongeren dat zich bezig houdt met het bedenken en uitvoeren van projecten die te maken hebben met "hoe in het leven te staan als een jong volwassene".

De leden van het leerbedrijf brengen dat tot uiting in hun gedrag door wellevendheid, inlevingsvermogen en respect naar elkaar toe. De werkzaamheden zijn erg divers. Ze richten zich op multiculturele onderwerpen en vragen in het onderwijs en de maatschappij. Zo geven ze op scholen bijvoorbeeld workshops en themabijeenkomsten. Ze spelen een grote rol in het MentorProgramma Friesland en organiseren regelmatig conferenties en

evenementen.

SURF

In september hebben 6 vertegenwoordigers uit het netwerk bij Stenden een gesprek gehad met Tom Douwsma, directeur van SURF. Daar zijn over en weer ontwikkelingen rond de aansluiting besproken.

Websites

De website www.vo-ho.nl is begin november 2009 volledig vernieuwd in de lucht gegaan. Deze site heeft ook de functies van de website www.keuzekalender.nl in zich opgenomen. Aan de nieuwe website is ook een database gekoppeld van contact – en mailadressen. Het mailbestand is dit jaar fors uitgebreid met lijsten van alle vaksectievoorzitters op de scholen. Daarmee kunnen alle vakdocenten via de sectievoorzitters heel gericht van specifieke informatie worden voorzien.

Persoonlijke contacten

De coördinatoren hebben dit jaar de meeste scholen persoonlijk bezocht en uitvoerige gesprekken gevoerd met onderwijsmanagers bovenbouw en vaak ook met decanen en docenten over de diverse vo/ho activiteiten en actuele ontwikkelingen rond aansluiting. De gesprekken zijn wederzijds als uitermate zinvol ervaren.

Bij de provinciale beroepenvoorlichting (oktober 2009) en op de decanendag (februari 2010) hebben de coördinatoren met een groot aantal decanen gesproken over aansluiting en LOB activiteiten. Sjoerd Faber heeft vele contacten gehad met vertegenwoordigers van NHL, Stenden en Van Hall Larenstein over bijvoorbeeld reken- en taalproblematiek, organisatie van de wegwijsdag en DIG-IT.

Nieuwsbrieven

In december 2009 is een digitale nieuwsbrief verstuurd die ook schriftelijk op de instellingen is verspreid. De Nieuwsbrieven zijn uiteraard ook digitaal op www.vo-ho.nl beschikbaar.